

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ДИПЛОМНА РОБОТА

для здобуття першого (бакалаврського) освітнього рівня

на тему «Бухгалтерський облік як професійна діяльність»

Виконав: студент 2 курсу, групи ОО-21ст
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Драгомирецький Т.Я

Керівник: к.е.н., доцент, кафедри обліку і
оподаткування
Гнатюк Т.М.

Рецензент: к.е.н., доцент кафедри
теоретичної і прикладної економіки
Стефінін В.В.

м. Івано-Франківськ – 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	7
1.1. Сутність бухгалтерський облік.....	7
1.2. Роль бухгалтерського обліку у веденні бізнесу.....	12
1.3. Законодавче регулювання професійної діяльності у сфері бухгалтерського обліку за національними та міжнародними стандартами.....	19
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	23
2.1. Характеристика професійних вимог до бухгалтера та основні завдання що ставляться перед ним.....	23
2.2. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.....	27
2.3. Актуальні аспекти автоматизації обліку, як єдиної інформаційної системи для управління підприємством.....	31
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	35
3.1. Проблемні аспекти бухгалтерського обліку.....	35
3.2. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку в умовах глобалізації.....	40
3.3. Професійний розвиток бухгалтера як складова успішної кар'єри в сучасному світі.....	48
ВИСНОВКИ.....	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	57

ВСТУП

Актуальність теми. Бухгалтерський облік виступає невід'ємною частиною будь-якого підприємства і господарської діяльності в цілому. Це процес фіксування, класифікації і аналізу фінансової інформації, що дає можливість встановлювати результати діяльності підприємства і забезпечувати його ефективне управління. Бухгалтерський облік вимагає від фахівців високого рівня професійної підготовки, так як вони повинні бути ознайомлені з нормативно-правовими актами і міжнародними стандартами, що регулюють дану сферу діяльності. Важливість бухгалтерського обліку як професійної діяльності зумовлена тим, що він забезпечує достовірну і об'єктивну інформацію для прийняття рішень власниками і керівниками підприємства, контролюючими органами, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами.

Бухгалтерський облік з одного боку це система знань, в основі якої закладено економіку, право та математику. А з іншого боку, це практична робота, що включає спостереження, сприйняття, вимірювання і реєстрацію всіх об'єктів і суб'єктів ринку у відповідності до вимог суспільних відносин. У практичному аспекті бухгалтерський облік є основою інформаційної системи, яка дає змогу користувачам отримувати та використовувати дані, що необхідні для аналізу, оцінювання і змінювання стану будь-якого суб'єкта ринку у часі і просторі.

Інтеграція економіки України в світову економічну систему з глобальним обігом капіталу вимагає необхідність побудови системи бухгалтерського обліку із врахуванням міжнародних стандартів обліку, що удосконалюючись, постійно змінюються. Бухгалтерський облік має вагоме значення для зовнішніх користувачів облікової інформації, щодо прийняття рішень про партнерські зв'язки з підприємством, інвестування в його розвиток капіталу, банківського кредитування. Отримана з бухгалтерського обліку інформація аналізуються для прийняття оперативних, тактичних та стратегічних цілей, а тому неналежна якість бухгалтерської інформації може призвести до неправдивих висновків і як наслідок не вірних прийнятих рішень.

Правильно організований на підприємстві облік є основою реалізації його основних функцій контролю та аналізу господарської діяльності. Він повинен забезпечити щоденний контроль за цільовим та правильним використанням коштів, матеріальних та трудових ресурсів, їхнього збереження, та на основі аналізу, сприяти покращенню фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Проблемам бухгалтерський облік як професійна діяльність присвячено досить велика кількість наукових праць відомих вітчизняних та зарубіжних науковців: В.В. Сопко, В.С. Лень, І.Б. Садовська, І.Й. Яременко, О.В. Лишиленко, Р.Л. Хом'як, С.Ф. Голов, Ф.Ф. Бутинець, та інші.

Проте питання бухгалтерського обліку як професійної діяльності не втрачають своєї актуальності і потребують подальшого дослідження. Адже нові економічні відносини, що склали в Україні, потребують реформування бухгалтерського обліку відповідно до потреб сьогодення. Усе це обумовлює вибір теми дипломної роботи та її актуальність.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження та аналіз бухгалтерського обліку як важливої складової професійної діяльності, його значення та роль у функціонуванні підприємств та організацій.

Для досягнення поставленої мети визначено та розв'язано наступні теоретичні та практичні задачі:

- вивчити сутність бухгалтерський облік;
- описати роль бухгалтерського обліку у веденні бізнесу;
- дослідити законодавче регулювання професійної діяльності у сфері бухгалтерського обліку за національними та міжнародними стандартами;
- дати характеристику професійних вимог до бухгалтера та основні завдання що ставляться перед ним;
- дослідити організацію бухгалтерського обліку на підприємстві;
- визначити актуальні аспекти автоматизації обліку, як єдиної інформаційної системи для управління підприємством;

- описати проблемні аспекти бухгалтерського обліку;
- дослідити перспективи розвитку бухгалтерського обліку в умовах глобалізації;
- описати професійний розвиток бухгалтера як складова успішної кар'єри в сучасному світі.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і організаційних питань з бухгалтерського обліку як професійної діяльності, його ролі та значенні у функціонуванні сучасних підприємств.

Об'єктом дослідження є процеси організації бухгалтерського обліку як професійної діяльності ТОВ «Укрметресурс».

Методи дослідження, які застосовувалися в дипломній ґрунтуються на діалектичному методі наукового пізнання. У процесі дослідження застосовано загальнонаукові та спеціальні методи і прийоми пізнання. У дипломній роботі використано методи аналізу, групування, абстрагування, узагальнення, індукції та дедукції.

Обробка інформації, що отримана у процесі дослідження здійснювалась на ПЕОМ із використанням пакетів Microsoft Word.

Інформаційною базою дослідження є законодавство, нормативні акти з питань бухгалтерського обліку як професійної діяльності, наукові праці та публікації у періодичних виданнях вчених економістів і практиків за напрямом дослідження.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що на основі теоретичного дослідження та вивчення практичної діяльності, розроблені рекомендації з удосконалення діючої системи бухгалтерського обліку як професійної діяльності. Впровадження рекомендацій у практичну діяльність підвищить достовірність обліково-аналітичної інформації, що впливає на ефективність прийняття управлінських рішень.

Структура і обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Дослідження складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел,

додатків. Основний обсяг роботи становить 56 сторінок, у тому числі 2 таблиці та 6 рисунків. Список використаних джерел налічує 37 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Сутність бухгалтерський облік

Для функціонування будь-якої ланки ринкової економіки необхідно забезпечити її учасників правдивою і об'єктивною інформацією про майно, фінансовий і грошовий стан, та про особливості їх формування на власному підприємстві та підприємства-партнерах. Саме таку інформацію може надати система бухгалтерського обліку.

Як окрема галузь знань бухгалтерський облік встановлювався протягом тисячоліть. Найдавніші письмові згадки про бухгалтерський облік датуються 14 століттям. Першопричиною бухгалтерського обліку є матеріальне виробництво, яке забезпечує існування суспільства. Історія показує, що бухгалтерський облік формувалася як практика понад 70 000 років, а як сукупність теоретичних знань – протягом останніх 3 000 років. Засновником бухгалтерського обліку вважається Лука Пачолі, який опублікував свій «Трактат про облік і реєстрацію» в 1494 році, хоча першим про подвійну бухгалтерію написав Б. Котруля в 1458 році.

Приблизно у XII-XIX ст. розвиток класичних ринкових відносин змусив бухгалтерський облік удосконалитись науково і юридично як засіб управління підприємством. Власникам було недостатньо інформації, яка отримувалась за допомогою примітивного обліку за допомогою прибутково-видаткових книг, які застосовували тривалий період часу. Для здійснення управління підприємствами необхідний був суцільний та безперервний облік, що забезпечував би необхідною інформацією та повсякденний контроль наявності та руху капіталу і формування стосунків з партнерами.

Як наслідок, постійного удосконалення та поглиблення зазнавали управлінські функції бухгалтерського обліку. Він перетворився на об'єктивну необхідність, став засобом узагальнення способу виробництва.

Сферою застосування бухгалтерського обліку виступають підприємства, установи, організації всіх видів діяльності, а завдяки узагальненню даних, що притаманне бухгалтерському обліку та звітності – ті чи інші галузі діяльності, економіка країн та світова економіка у цілому.

На сьогоднішній день, бухгалтерський облік – це система безперервного, суцільного та взаємопов'язаного спостереження за створення суспільного продукту та пов'язаними з ним процесами обміну, розподілу і перерозподілу, за наявністю та рухом майна підприємства, його майновими відносинами. Метою даного обліку – отримати і систематизувати інформацію, необхідну управлінню діяльністю підприємства будь-якого розміру і рівня. Отже, можна констатувати, що сьогодні бухгалтерський облік є невід'ємною складовою управлінської системи світової економіки. Без обліку неможливе управління будь-якою її ланкою.

Бухгалтерський облік застосовується всіма сферами підприємницької діяльності – виробничою, комерційною, банківською, страховою, всіма галузями та підгалузями господарювання – промисловістю, сільським господарством, будівництвом та іншими. Для кожної сфери діяльності, кожної галузі господарювання бухгалтерському обліку притаманні специфічні особливості. Однак, вихідні положення бухгалтерського обліку є єдиними та спільними для всіх видів діяльності та галузей господарювання.

Бухгалтерський облік як інформаційну систему можна розділити на відкриту частину, яка може бути опублікована, та закриту, яка становить комерційну таємницю. Перша є основою поняття фінансового обліку (економіко-правова), друга – внутрішньогосподарського (управлінського) обліку. Проте вихідні положення є спільними та єдиними як для фінансового так й для внутрішньогосподарського бухгалтерського обліку.

Теоретичною основою бухгалтерського обліку виступає загальна економічна теорія, яка вивчає закони суспільного виробництва та процеси обміну і розподілу матеріальних благ на різних етапах розвитку людського суспільства.

Бухгалтерський облік відображає даний процес, опираючись на закони суспільного виробництва, так як без знання цих законів не можливо економічно правильно відобразити процес виробництва, обміну, розподілу і перерозподілу матеріальних благ.

Методологічною основою бухгалтерського обліку виступає діалектичний метод пізнання природи, суспільства і людського мислення, що визначає усі явища природи та суспільства в взаємозв'язку і взаємозалежності, в безперервному русі і змінах.

Діалектичний метод пізнання надає можливість кожне окреме питання бухгалтерського обліку пов'язати з іншими питаннями не тільки бухгалтерського обліку, але й іншими категоріями господарської діяльності. Положення бухгалтерського обліку постійно змінюються під впливом розвитку науки, техніки і практики, дедалі удосконалюючи свої визначення та формулювання.

Словосполучення «бухгалтерський облік» потребує змістовного визначення термінів, які його утворюють, на основі лінгвістичних ознак. Так як у цьому словосполученні головним виступає слово «облік», спочатку розглянемо його.

У загальному облік – це процес, який формується з операцій спостереження, сприйняття, вимірювання і фіксації фактів, процесів, подій природи чи суспільного життя.

Спостереження – це початковий етап емпіричних досліджень, що знаходить своє відображення в цілеспрямованому сприйнятті предметів, явищ діяльності для отримання безпосередніх чуттєвих даних про об'єкт дослідження.

Сприйняття – це чуттєве відображення предметів і явищ об'єктивної дійсності у сукупності притаманних їм властивостей і особливостей у випадку безпосередньої дії їх на органи чуття. Отже, сприйняття полягає в визначенні змістовної характеристики об'єкта обліку, тобто в розкритті предметної сутності об'єкта обліку.

Вимірювання – це вираження об'єкта обліку у певних одиницях вимірювання (натуральних, трудових та вартісних).

Для безпосереднього спостереження, вимірювання та відображення процесів суспільного виробництва облік використовує натуральні, трудові і грошові вимірники.

Натуральні вимірники – це різні одиниці вимірювання ваги, обсягу, що застосовуються в господарській діяльності, за їх допомогою обліковується кількість наявних в господарстві матеріальних цінностей та виконаних робіт. Такими вимірниками виступають міри довжини, маси, об'єму та інші. Використання вимірника залежить від фізичних властивостей предмету чи процесу, який обліковується.

Застосування в обліку натуральних вимірників дає можливість підвищити точність урахування наявності і руху матеріальних цінностей та виконаних робіт, посилює контроль їхнього зберігання. Крім того, з допомогою натуральних вимірників можливо наочно відображувати обсяг матеріальних цінностей та виконаних робіт. Однак, сфера використання натуральних вимірників є обмеженою, так як кожен з них призначений тільки для обліку певного виду матеріальних цінностей та не може використовуватись для всіх матеріальних засобів господарства. Тобто, серед натуральних вимірників немає узагальнюючого, який би дозволив виразити всі засоби будь-якого підприємства, галузі чи в цілому народного господарства. Цим вони відрізняються від будь-яких інших вимірників.

Трудовий вимірник – це виражена у часі одиниця виміру людської праці – година чи робочий день певної тривалості. Даний вимірник відображає кількість праці, затраченої на виконання певних робіт. Користуючись цим вимірником, можна визначити продуктивність праці та її інтенсивність, обліковують кількість праці, що використана на виконання роботи. Трудовий вимірник знаходить широке застосування в обліку та плануванні. Він виступає різновидом натурального вимірника.

Грошовий вимірник – це одиниця вимірювання вартості. На відміну від натуральних, грошовий вимірник є спільним для всіх вимірником. У ньому можна

виразити всі ресурси підприємства: матеріальні засоби, витрати на виробництво продукції, виконані роботи та послуги, кошти у розрахунках.

У бухгалтерському обліку поряд із натуральним вимірником використовують грошовий, причому останній виступає основним, так як за його допомогою можна узагальнити весь обсяг засобів та виконаних робіт у бухгалтерському балансі. За допомогою цього вимірника можна визначити та виміряти витрати на виробництво продукції, вартість робіт та послуг, собівартість продукції; здійснити розподіл суспільного продукту та результатів діяльності підприємства, а також охарактеризувати інші економічні явища та процеси. Універсальність грошового вимірника визначена існуванням грошей та товарно-грошових відносин.

Усі три вимірники можуть використовуватись самостійно, та і по одному.

Фіксація – це процес закріплення даних про сутність господарського факту – об’єкта обліку, одиниць його вимірювання і інших характеристик за допомогою технічного носія.

Отже, облік можливий тільки тоді, коли існує певний факт, тобто факт виступає передумовою обліку. Зміст цього розкриває рис. 1.1.

Рис. 1.1 Сутність обліку як лінгвістичного поняття

Якщо процес обліку відбувається щодо об’єктів господарського характеру, його відповідно називають господарським обліком. Тому нами розглядається проміжне визначення поняття «господарський облік».[33, с. 5-9]

Господарський облік – це спостереження, сприймання, вимірювання і реєстрація господарських фактів та процесів господарювання. Його, можна

охарактеризувати як кількісне відображення та якісна характеристика процесу суспільного відтворення з метою управління ним.

Господарський облік тривалий час здійснювався за допомогою простих підрахунків та нескладних групувань облікових явищ. Він не поділявся на види та не мав специфічних ознак. Проте, перехід суспільства до прогресивніших способів виробництва, призвів до того, що господарський облік у своєму початковому вигляді, не задовольняв потреби суспільства у інформації.

Постійне ускладнення господарського життя призвело до розподілу господарського обліку на: оперативно-технічний, статистичний, бухгалтерський, кожен з яких сформував свої завдання, об'єкти, способи отримання та обробки інформації.

1.2. Роль бухгалтерського обліку у веденні бізнесу

В сучасних умовах господарювання вагомого значення набуває сукупність заходів, що спрямовані на забезпечення і покращення управління господарською діяльністю. Невід'ємним елементом господарської діяльності протягом тривалого історичного розвитку виступає бухгалтерський облік, за допомогою якого формується інформація для управління нею. Удосконалення і різноманіття господарської діяльності призвели до розвитку бухгалтерського обліку, розширення його функцій та завдань.

Правильно організований та грамотно побудований облік виступає передумовою ефективного функціонування підприємства. Відображаючи господарські операції у межах окремого суб'єкта господарювання, бухгалтерський облік дає можливість їх пізнання і ідентифікації, вартісне вираження різних за змістом економічних категорій, завдяки збору, реєстрації і узагальненню інформації в грошовому вимірнику щодо майна, капіталу та зобов'язань підприємства і відображення за допомогою суцільного документування їх руху.

Інформація, яка надана бухгалтерським обліком виступає засобом при спілкуванні суб'єктів господарювання на різних етапах розвитку. Це визначено тим, що бухгалтерський облік є не тільки засобом реєстрації фактів господарських операцій, а також виступає підґрунтям прийняття управлінських рішень. Адже саме бухгалтерський облік забезпечує інформацією управлінців, фінансистів, економістів, юристів, що вступають у ділові відносини: власникам, інвесторам, банкірам.

Отож, сфера застосування інформації, що формується бухгалтерським обліком надзвичайно широка – це бізнес. Тому, досить часто можна знайти твердження, що облік є мовою бізнесу, його філософією і совістю.

Господарські процеси: придбання, виробництво і реалізація, що в свою чергу, формуються із сукупності господарських операцій утворюють господарську діяльність підприємства.

Для прийняття ефективних управлінських рішень, які стосуються діяльності суб'єкта господарювання важливе значення належить показникам, що характеризують господарську діяльність. Саме це забезпечує бухгалтерський облік, шляхом перетворення даних про факти господарської діяльності, що фіксуються в документах, на продукт для прийняття управлінських рішень – інформацію.

У відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності здійснюється з метою надання повної, правдивої і неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності і рух грошових коштів користувачам для приймання управлінських рішень.

Досягнення мети учасниками господарського процесу забезпечена виконанням бухгалтерським обліком завдань, що визначалися протягом тривалого часу.

На сучасному етапі перед бухгалтерським обліком стоїть виконання триєдиного завдання (рис. 1.2).

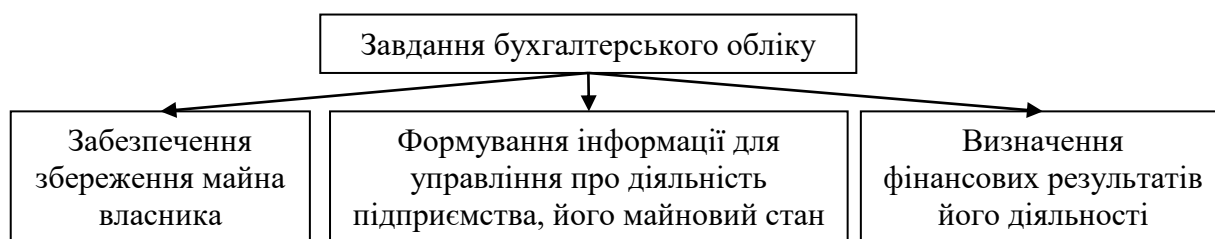

Рис. 1.2 Завдання бухгалтерського обліку

Перше завдання є похідним від власника і повинно забезпечити із допомогою бухгалтерського обліку збереження майна, що належить власнику. Чим далі віддалений власник від управлінців, тим більше зростає його зацікавленість в формуванні системи інструментів, що забезпечать реєстрацію фактів господарських операцій та здійснення взаємного контролю виконавців. Тобто, виконання даного завдання передбачає:

- а) облік майна підприємства, власника і його збереження;
- б) облік прав та обов'язків виконавців.

Друге завдання призначене об'єднати інтереси власників та керівників підприємства. Інформація, що формується бухгалтерським обліком, необхідна насамперед, при прийнятті управлінських рішень при розпорядженні майном, капіталом та зобов'язаннями підприємства.

Третє завдання визначає розрахунок фінансових результатів для визначення рівня ефективності діяльності й прийняття відповідних рішень, які стосуються напрямів та видів розвитку підприємства.

Зазначені завдання виконуються одночасно, так як вони взаємопов'язані і визначені вимогами управління діяльністю суб'єкта господарювання.

До завдань бухгалтерського обліку, досить часто відносять ряд інших завдань, проте вони не є самостійними, а тільки похідними від трьох зазначених та деталізують їх.

Виконання зазначених завдань визначає важливу роль бухгалтерського обліку в системах інформації і управління підприємством. Похідними до завдань бухгалтерського обліку є його функції, які подано на рис. 1.3.

Рис. 1.3 Функції бухгалтерського обліку

Інформаційна функція визначає, що бухгалтерський облік виступає основним джерелом інформації, що використовується при управлінні майном власника. Дана функція задовольняє потреби всіх рівнів системи управління інформацією про діяльність суб'єкта господарювання; накопичення інформаційних даних таким способом, що дозволить на їх підставі отримати достовірну і повну характеристику господарської діяльності.

Контрольна функція передбачає забезпечення здійснення контролю діяльності господарюючого суб'єкта з метою оперативного усунення виявлених відхилень та помилок з наступним вибором правильного напрямку її ведення.

Значимість контрольної функції зумовлена тим, що вона покликана здійснювати контроль за збереженням, наявністю та рухом майна, правильністю та своєчасністю розрахунків із державою та іншими суб'єктами господарської діяльності.

Аналітична функція передбачає проведення оцінки господарської діяльності у розрізі структурних підрозділів, центрів відповідальності. Вона дозволяє вивчити перспективи розвитку підприємства, встановити недоліки у діяльності і розробити шляхи для їх усунення.

Виконуючи власні функції бухгалтерський облік одночасно є найважливішою функцією управління господарською діяльністю, він забезпечує

керівництво усіх рівнів інформацією про діяльність підприємства і безпосередньо впливає на прийняття ефективних управлінських рішень.

Виконуючи завдання, бухгалтерський облік виступає сполучником між суб'єктами, що здійснюють управління та особами, які приймають рішення щодо інвестування коштів, регулюють бюджетні відносини. Звідси, бухгалтерський облік необхідно розглядати з позиції користувачів його інформації.

Користувачами бухгалтерської інформації є фізичні і юридичні особи, які зацікавлені у інформації про фінансовий стан та результати діяльності суб'єкта господарювання. Порядок надання інформації відповідним користувачам регулюється законодавством.

Саме інформаційні потреби користувачів інформації бухгалтерського обліку визначають його завдання та функції, як наслідок його належної організації.

Бухгалтерський облік пов'язаний з трьома групами суб'єктів: організації, ведення та нормативного регулювання бухгалтерського обліку.

Суб'єктами організації бухгалтерського обліку виступають власник чи уповноважений ним орган (посадова особа), що здійснює управління підприємством у відповідності з установчими чи іншими розпорядчими документами, та головний бухгалтер (чи особа, яка виконує обов'язки з ведення бухгалтерського обліку) підприємства.

Суб'єктами ведення бухгалтерського обліку є бухгалтерська служба, яку очолює головний бухгалтер чи особа, яка виконує обов'язки ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Суб'єктами нормативного регулювання бухгалтерського обліку є органи державної влади, що приймають відповідні нормативні документи, щодо повного чи часткового регулювання організації і ведення бухгалтерського обліку. В Україні до них належать: Президент України, Верховна Рада України, Кабінет міністрів України, Міністерство фінансів України, Державний комітет статистики України, Державна податкова служба України, Національний банк України і інші державні органи.

Дорадчим органом, який діє при Міністерстві фінансів України є Методологічна рада з бухгалтерського обліку, до компетенції якої у відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» відносять:

- організація розроблення і розгляд проектів національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, інших нормативно-правових документів, які регулюють ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності;
- вдосконалення форм та методів бухгалтерського обліку;
- методологічне забезпечення введення сучасної технології збирання і обробки обліково-економічної інформації;
- розроблення пропозицій, що стосуються вдосконалення систем підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації бухгалтерів.

Бухгалтерському обліку належить свій предмет та об'єкти. Взагалі предметом будь-якої науки виступають закономірні зв'язки об'єктивної реальності, віддзеркалення цієї реальності в свідомості людини.

Об'єктивною реальністю для обліку виступає власність і пов'язані з нею відносини, необхідність її збереження і бажання власника примножувати її. Виходячи з цього, безпосередньо предметом бухгалтерського обліку виступають відносини власності, які виникають в процесі господарської діяльності, і як результат зміна стану майна, капіталу, зобов'язань і фінансових результатів, іншими словами, вивчення того, що підлягає відображенню в обліку.

Його предмет визначається діяльністю підприємства, що пов'язано з тим, що облік відображає господарську діяльність окремого підприємства.

Явища і процеси, що пов'язані з діяльністю підприємства, виражені у грошовому вимірнику та зафіксовані в первинних документах є об'єктами бухгалтерського обліку. До них належать засоби підприємства, джерела їх утворення, господарські процеси і їхні результати.

Вивчення і облікове відображення об'єктів залежить від їх характеру, адже саме він впливає на відображення цього об'єкта в обліку.

За економічним змістом та призначенням об'єкти бухгалтерського обліку можливо об'єднати у дві групи:

- об'єкти, які забезпечують господарську діяльність;
- об'єкти, які утворюють господарську діяльність.

До першої групи відносять засоби і джерела їх утворення, а до другої – господарські процеси і їхні результати.

Господарська діяльність об'єднує наступні процеси:

- процес придбання – придбаваються товарно-матеріальні цінності, що необхідні для забезпечення наступних процесів виробництва та реалізації;
- процес виробництва – здійснюється виробництво продукції, надання послуг та виконання робіт;
- процес реалізації – відбувається виконання договірних зобов'язань перед покупцями і замовниками, щодо відвантаження продукції, підписання актів виконаних робіт чи наданих послуг, розрахунок за дебіторською заборгованістю, що утворилася.

Кожному процесу притаманний певний наслідок. Так за результатами придбання і виробництва виникають витрати; реалізація також передбачає витрачання певних ресурсів для збуту, проте водночас приносить дохід. В результаті порівняння понесених витрат та отриманих прибутків здійснюється розрахунок прибутку чи збитку підприємства. Саме ці результати і відображають названі процеси і виступають об'єктами бухгалтерського обліку.

Для дослідження предмету бухгалтерського обліку і виконання його функцій, бухгалтерський облік має свій метод, який об'єднує сукупність методів та прийомів.

Якщо предмет бухгалтерського обліку відповідає на питання «Що?» відображають в обліку, то метод дає відповідь на питання «Як?» це зробити.

Метод виступає засобом пізнання, проте у порівнянні із способом він відрізняється чіткою визначеністю функціональних можливостей, окрім того, він є формою теоретичного вивчення діяльності.

Отож, методом бухгалтерського обліку виступає сукупність способів та прийомів, що забезпечують суцільне, безперервне і взаємопов'язане відображення і економіко-правове узагальнення у грошовому вимірнику об'єктів бухгалтерського обліку для забезпечення збереженості майна, надання інформації управлінню, розрахунку фінансових результатів та контролю за показниками діяльності суб'єкта господарювання.

Способи і прийоми бухгалтерського обліку називаються елементами методу бухгалтерського обліку. До них належать:

- документування і інвентаризація;
- оцінка і калькулювання;
- рахунки і подвійний запис;
- баланс та звітність.

Сучасному етапу розвитку бухгалтерського обліку притаманні наступні процедури облікового процесу:

- первинне спостереження (документування і інвентаризація);
- вартісне вимірювання (оцінка і калькулювання);
- групування і систематизація (рахунки і подвійний запис);
- підсумкове узагальнення (баланс та звітність)

Такий підхід визначення методу бухгалтерського обліку має назву процедурного він логічно поєднується з методом сукупності елементів.

Елементи методу бухгалтерського обліку є взаємопов'язані, доповнюють один одного і в сукупності формують метод бухгалтерського обліку.

1.3. Законодавче регулювання професійної діяльності у сфері бухгалтерського обліку за національними та міжнародними стандартами

Для системи бухгалтерського обліку притаманна не тільки наявність зв'язків та відносин між елементами, що її формують, а також нерозривна єдність

з середовищем, в взаємозв'язку з яким проявляється її цілісність. Найсуттєвіший вплив на бухгалтерський облік має нормативне регулювання, яке в Україні представлено п'ятьма рівнями, кожен з яких містить певні нормативно-правові документи (рис. 1.4).

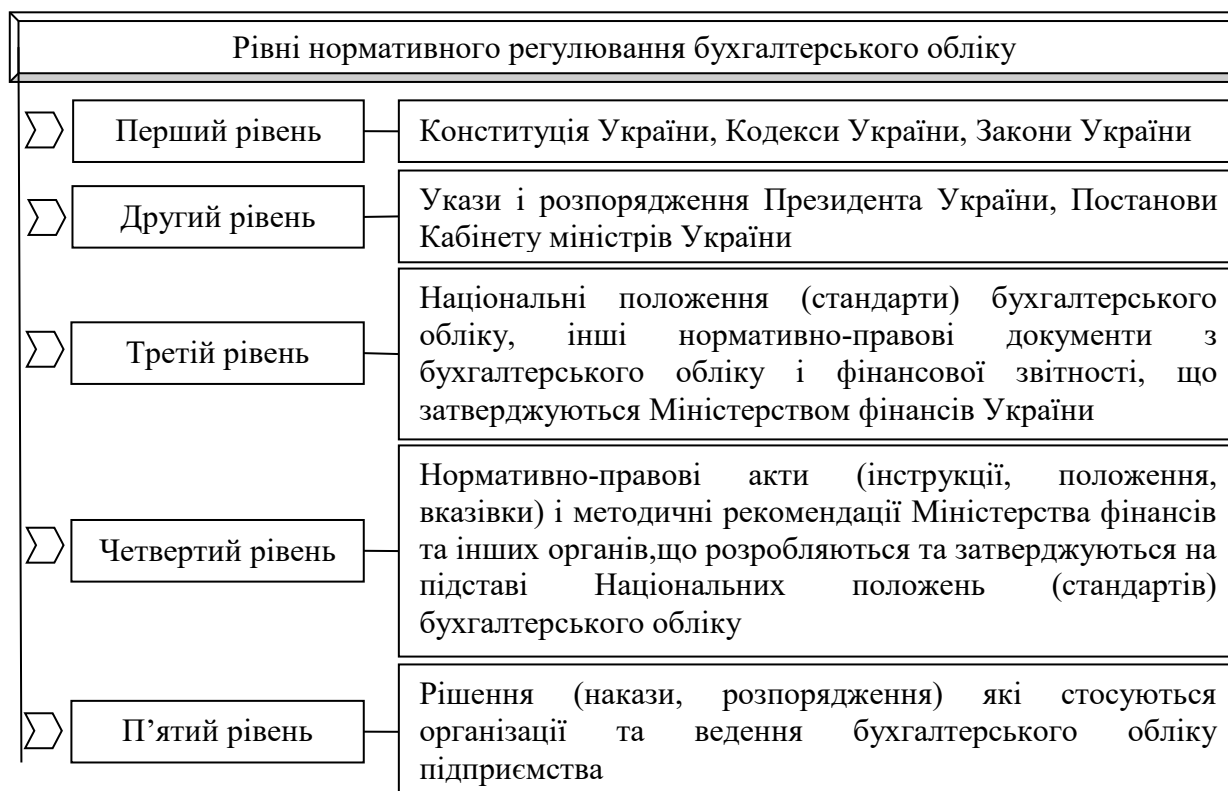

Рис. 1.4 Рівні нормативного регулювання бухгалтерського обліку в Україні

Нормативне регулювання бухгалтерського обліку дає можливість всім користувачам належного доступу до інформації, що визначає фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Документи усіх рівнів нормативно-правового регулювання, що відображені на рис. 1.2, регламентують організаційні питання, та правила, яких необхідно дотримуватись при веденні бухгалтерського обліку його окремих об'єктів, порядок визначення і своєчасність сплати податків та інших обов'язкових платежів, схеми кореспонденції бухгалтерських рахунків і інше.[33, с. 23-24]

Державне регулювання бухгалтерського обліку здійснюється з метою:

- формування єдиних правил, щодо ведення бухгалтерського обліку, що є обов'язковими для всіх підприємств і забезпечують захист інтересів користувачів бухгалтерської інформації;

- вдосконалення бухгалтерського обліку.

Політику держави в сфері бухгалтерського обліку провадять Міністерство фінансів України, Національний банк України, інші міністерства і центральні органи виконавчої влади у межах своїх визнаних повноважень. Основна частина повноважень щодо регулювання бухгалтерського обліку належить Міністерству фінансів, що затверджує національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові документи, що забезпечують ведення бухгалтерського обліку.

З метою гармонізації національної системи бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів обліку та звітності створено Методологічну раду, як дорадчий орган при Міністерстві фінансів. Головними її завданнями є: організація розробки і розгляду проектів Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку; вдосконалення форм організації та методів бухгалтерського обліку; формування рекомендацій, щодо вдосконалення підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації бухгалтерів.

Основні правові положення щодо регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності визначаються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-XIV від 16.07.1999р. Дія цього закону поширюється на усіх юридичних осіб, які створені згідно норм чинного законодавства, незважаючи на їхню організаційно-правову форму та форму власності, та представництва іноземних підприємств, що зобов'язані при веденні обліку дотримуватись українського законодавства з метою ведення обліку та складання звітності.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – це нормативно-правовий документ, що визначає принципи і методи ведення бухгалтерського обліку, які не суперечать міжнародним стандартам.

Важливим інструментом, що регламентує бухгалтерський облік виступає План рахунків – систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку, що необхідний для реєстрації діяльності господарюючого суб'єкта.

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій спрямований на забезпечення можливості складання фінансової звітності за результатами діяльності господарюючого суб'єкта. З цією метою структура Плану рахунків взаємоузгоджена із структурою фінансових звітів, що визначається відповідним національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку.

Інструкція із застосування Плану рахунків дає коротку характеристику та визначає призначення синтетичних рахунків та субрахунків, типову кореспонденцію рахунків.

Також, Україна виконує міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності, зокрема Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), які розробляються та приймаються Міжнародним фондом фінансової звітності (МФФЗ).

МСФЗ є світовими стандартами з обліку та звітності, які мають за мету забезпечити стандартизованість та зрозумілість фінансової звітності підприємств у всьому світі. Україна є членом МФФЗ та зобов'язана виконувати МСФЗ при складанні фінансової звітності.

Отже, законодавче регулювання професійної діяльності у сфері бухгалтерського обліку включає в себе національні та міжнародні стандарти, які забезпечують стандартизованість та якість бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні та по всьому світі. Це дозволяє підприємствам забезпечувати достовірну та зрозумілу фінансову звітність, а також забезпечує довіру стейкхолдерів до фінансової звітності підприємств.

Законодавче регулювання професійної діяльності у сфері бухгалтерського обліку має велике значення для забезпечення якості та достовірності фінансової звітності підприємств, а також для підтримки розвитку професії бухгалтерів та їхньої професійної компетентності.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

2.1. Характеристика професійних вимог до бухгалтера та основні завдання що ставляться перед ним

Власнику капіталу на сьогоднішній день необхідно мати на підприємстві особу, яка б могла грамотно вести облік, своєчасно вирішувати питання, пов'язані із податками, сприяти проведенню економічного аналізу і розробці стратегії діяльності підприємства. Власник очікує від бухгалтера якомога точніших, повних та оперативних даних про реальний стан справ та перспективи розвитку підприємства в умовах дії чинного законодавства, що постійно змінюється, конкурентного середовища.

Сучасні умови господарювання встановлюють високі вимоги щодо рівня професійних знань та навичок бухгалтера. Крім досконалого володіння вміннями на довіреній ділянці роботи, йому також необхідно мати знання з основ господарського, трудового і податкового законодавства, щодо форм і методів бухгалтерського обліку, порядку документального оформлення та відображення за допомогою бухгалтерських рахунків господарських засобів та джерел їх утворення, володіти прийомами економічного аналізу фінансово-господарської діяльності, знати порядок проведення контролю використання грошових та матеріальних ресурсів. Окрім того, бухгалтер повинен мати знання з економіки та організації виробництва, праці і управління, автоматизованої обробки економічної інформації, мати навички роботи на персональному комп'ютері, знати правила і норми охорони праці та техніки безпеки. Отже, сучасний бухгалтер повинен мати навички не тільки щодо облікової роботи, але й достатній обсяг знань, для виконання обов'язків ревізора, аудитора та фінансового аналітика.

Незважаючи на наявність спеціалізації у бухгалтерській професії, можна згрупувати обсяг знань, які є обов'язковими для бухгалтера. Зокрема, він повинен вміти:

- організовувати документооборот;
- користуватися машинними носіями економічної інформації;
- самостійно або в групі спеціалістів розробляти інструктивні положення з обліку основних засобів, матеріалів, заробітної плати тощо;
- розробляти проекти удосконалення бухгалтерського обліку та контролю за окремими ділянками роботи;
- формувати облікові реєстри;
- проводити аналіз фінансово-господарської діяльності та ревізію.

Висококваліфіковані бухгалтери повинні знати:

- нормативні документи з бухгалтерського обліку, планування, бухгалтерську документацію;
- методику та техніку бухгалтерського обліку;
- бухгалтерську звітність;
- методику та способи аналізу кількісних і якісних показників діяльності підприємства;
- економіку та організацію виробництва й праці;
- основи трудового, господарського та фінансового законодавства;
- правила експлуатації обчислювальної техніки.

Ці аспекти є основними при визначенні рівня професійності бухгалтера. Також критеріями професійного рівня бухгалтера можуть бути: отримана освіта, стаж роботи за спеціальністю; професійні знання і готовність до сприйняття нових знань; здатність до аналітичної роботи; вміння працювати на комп'ютері та інші критерії.

Незалежно від спеціалізації бухгалтерську професію як практичну діяльність з ведення обліку відрізняють деякі характерні особливості, серед яких важливу роль відіграє володіння певними інтелектуальними навиками, отриманими в результаті практичної роботи й навчання.

Бухгалтер-професіонал має справу не лише з веденням бухгалтерських записів. Він, як правило, зацікавлений у встановленні зв'язків між фінансовими результатами й тими подіями, які сприяли їх отриманню. Бухгалтер повинен

використовувати свій досвід для надання допомоги власнику та керівнику підприємства у виборі оптимального управлінського рішення.

Якщо бухгалтер не може надати результати в доступному для читача вигляді, то це означає, що він не справляється зі своїми обов'язками. Його завдання полягає не просто в тому, щоб показувати цифри, зрозумілі йому, ай в тому, щоб донести результати своєї роботи до інших

Сьогодні немає правил, як саме повинен діяти бухгалтер у кожній окремій ситуації. Все залежить від знання ним законодавства, вміння його застосовувати до конкретної господарської операції, своєчасно й правильно оформлювати її документами, відображати в облікових регістрах.

На даному етапі в Україні етичні норми до облікових працівників в письмовій формі не закріплено законодавчо. Вони ґрунтуються на традиціях і звичаях вітчизняної практики бухгалтерського обліку.

На міжнародному рівні професійна діяльність бухгалтерів регулюється Кодексом етики бухгалтерів, розробленим Міжнародною федерацією бухгалтерів.

Кодекс етики бухгалтерів є основою етичних вимог (кодексів етики, детальних правил, рекомендацій, стандартів поведінки), які висуваються до професійних бухгалтерів у кожній країні. Його призначення полягає у забезпеченні узгодження особистої поведінки кожного бухгалтера та тієї міри відповідальності, яка об'єктивно властива представникам цієї професії. Цей Кодекс встановлює моральні критерії, якими повинен керуватися і яких зобов'язаний дотримуватися кожен бухгалтер у ході здійснення своєї професійної діяльності.

Кодекс етики бухгалтерів складається з трьох частин. У першу частину включені вимоги, які висуваються як до особи бухгалтера, так і його професійних навиків.

Друга частина Кодексу етики бухгалтерів застосовується лише до професійних бухгалтерів і визначає вимоги до професійних навиків і специфічні риси професії:

- незалежність;

- професійну компетенцію і обов'язки.

У другій частині Кодексу етики бухгалтерів розглядаються питання отримання гонорару та комісійної винагороди; діяльності, не сумісної з публічною бухгалтерською практикою; відносин з іншими професійними бухгалтерами; реклами і пропозицій власних послуг.

Кодекс етики бухгалтерів визнає, що призначення бухгалтерської професії полягає у виконанні роботи відповідно до стандартів професіоналізму, які передбачають дотримання чотирьох основних вимог: достовірності, професіоналізму, якості послуг, довіра.

Представники бухгалтерської професії працюють у сфері, яка припускає існування різних культурних традицій і нормативних вимог. Однак існує ряд вимог до бухгалтера незалежно від того, в якій країні він працює, зокрема:

- професійна компетентність. Професійний бухгалтер повинен надавати професійні послуги з належною ретельністю, компетентністю і старанністю. Йому необхідно постійно підтримувати відповідний рівень професійних знань і навиків, щоб мати можливість надавати клієнту чи роботодавцю переваги, пов'язані з використанням його професійних послуг, тобто постійно турбуватися про підвищення своєї кваліфікації. Бухгалтер повинен виконувати свої професійні обов'язки відповідно до загальноприйнятих стандартів, норм, принципів і правил;

- порядність. Цей принцип передбачає добросовісне та чесне виконання бухгалтером своїх професійних зобов'язань, що виключає навмисне порушення чинного законодавства та обман. Бухгалтер повинен бути відвертим і чесним при наданні професійних послуг;

- об'єктивність. Професійний бухгалтер повинен бути справедливим і уникати упередженості в будь-яких ситуаціях;

- конфіденційність, Професійний бухгалтер повинен дотримуватися конфіденційності інформації, отриманої у ході підготовки звітності, та не використовувати чи розголошувати таку інформацію без відповідних належних повноважень, за виключенням випадків, коли розкриття такої інформації передбачене законодавством;

- професійна поведінка. Професійний бухгалтер повинен діяти таким чином, щоб це не завдавало шкоди репутації професії. Це передбачає, що при розробці етичних стандартів необхідно розглядати питання про обов'язки професійного бухгалтера у відношенні до клієнтів, третіх осіб, інших представників бухгалтерської професії, колег, роботодавців і суспільства в цілому;

- технічні стандарти. Професійний бухгалтер повинен надавати професійні послуги відповідно до технічних і професійних стандартів, які використовуються.

2.2. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

У відповідності до діючого законодавства бухгалтерський облік на підприємстві повинен вестися з початку його функціонування до припинення діяльності.

Організація обліку на підприємстві є трудомістким процесом, що вимагає ґрунтовних знань, що стосуються особливостей господарської діяльності господарюючого суб'єкта.

Для того, щоб раціонально організувати бухгалтерський облік необхідно: детально ознайомитися з особливостями господарської діяльності підприємства; сформувати штат облікових працівників; встановити обов'язки і створити належні умови праці для кожного з облікових працівників; забезпечити контроль та встановити відповідальність за невиконання встановлених обов'язків.

Безпосередньо процес організації бухгалтерського обліку можна розділити на етапи:

- створення суб'єкта господарювання;
- організація бухгалтерського обліку (можна виділити три взаємопов'язані напрями: методичний, технологічний та організаційний);
- впорядкування та вдосконалення системи обліку (рис. 2.1).

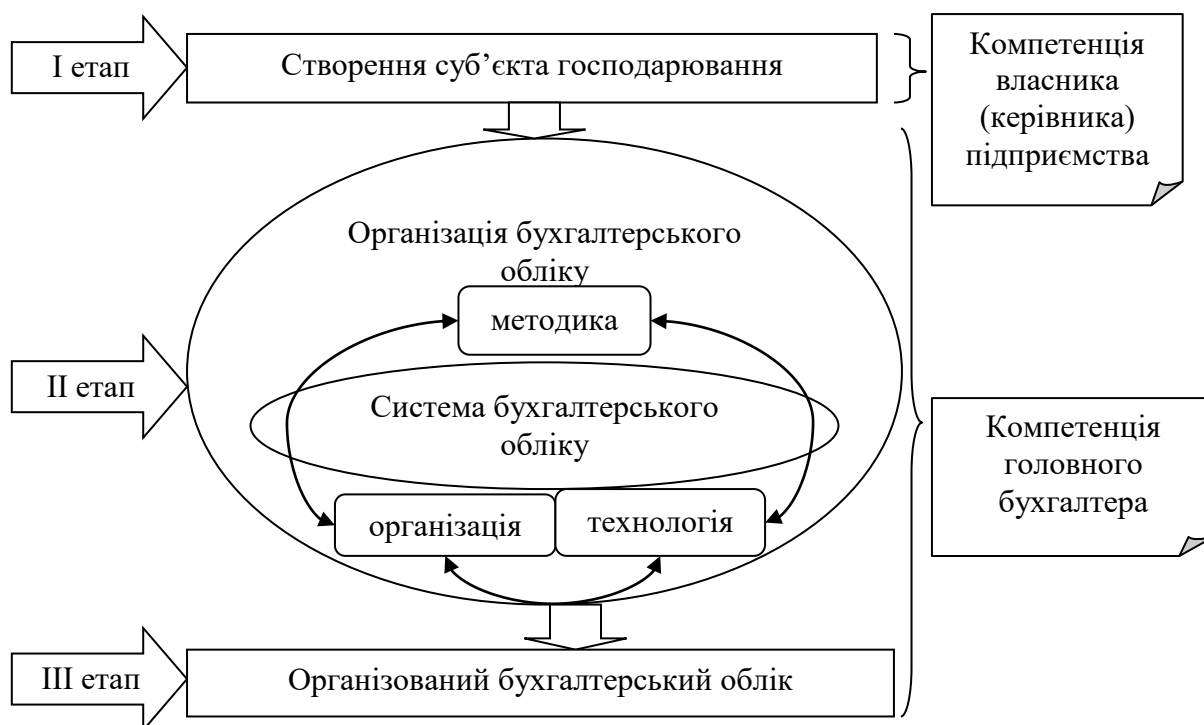

Рис. 2.1 Процес організації бухгалтерського обліку

Зазначені напрями організації бухгалтерського обліку дають можливість сформувати систему бухгалтерського обліку і здійснити його процес для умов конкретного суб'єкта господарювання.

Характеристику напрямів організації бухгалтерського обліку подано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Характеристика за змістом напрямів організації бухгалтерського обліку

Назва	Зміст
Методичний	• вибір методики оцінки активів, списання витрат, калькулювання собівартості, нарахування резервів та ін. • встановлення критеріїв визнання основних засобів, малоцінних необоротних матеріальних активів та МШП • вибір методу нарахування амортизації необоротних активів
Технологічний	• вибір форми ведення бухгалтерського обліку • формування форм внутрішньої звітності та порядку її заповнення • визначення термінів і порядку проведення інвентаризації • формування номенклатури бухгалтерських рахунків з аналітичними розрізами до них • формування форм первинних документів та графіку документообороту • визначення порядку зберігання документів у архіві та доступ до нього

	• організація внутрішньогосподарського контролю
Організаційний	• застосування оптимальної форми організації бухгалтерського обліку • організація роботи бухгалтерії • визначення штату бухгалтерії • формування політики підбору працівників бухгалтерії та підвищення їх кваліфікації • формування порядку приймання-передачі справ при зміні бухгалтера

У світовій практиці розрізняють різні моделі організації бухгалтерського обліку, які залежать від впливу ряду факторів, а саме: державний устрій, географічне розташування та належність країни до геополітичних об'єднань. Найпоширенішими у світі є п'ять моделей організації бухгалтерського обліку: британо-американська (англосаксонська), франко-німецька (континентальна), південно-американська, ісламська та інтернаціональна.

Кожній з національних моделей організації бухгалтерського обліку притаманні певні ознаки:

- наявність та використання системи національних бухгалтерських стандартів, що розробляються на підставі міжнародних стандартів враховуючи національні особливості розвитку економіки;

- наявність чи відсутність уніфікованого плану рахунків, який є основним з факторів організації бухгалтерського обліку;

- організація бухгалтерського обліку на конкретному підприємстві;

- методика розрахунку фінансового результату діяльності;

- система фінансової звітності із визначенням типових форм та додатків.

Організація бухгалтерського обліку повинна формуватися на основі принципів, які задекларовані Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: автономності, безперервності та послідовності.

Щодо обрання форми організації бухгалтерського обліку на підприємстві то Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» їх передбачено чотири.

Введення у штат підприємства посади бухгалтера чи створення бухгалтерської служби на сьогоднішній день є найпоширенішою формою

організації бухгалтерського обліку. Основною перевагою даної форми є те, що бухгалтер, який безпосередньо працює на підприємстві має зацікавленість в результатах діяльності підприємства. Власник чи уповноважений ним керівник мають можливість постійного контролю діяльності бухгалтера чи бухгалтерської служби. Поряд з перевагами дана форма не позбавлена ряду недоліків: збільшення сум витрат за рахунок відрахувань до фондів, а за особливих потреб необхідно залучати сторонніх спеціалістів.

Найекономнішою, проте і найризикованішою є форма організації бухгалтерського обліку, коли ведення бухгалтерського обліку здійснюється безпосередньо власником чи керівником. На нашу думку, така форма, прийнятна тільки як виняток та тільки для невеликих підприємств. Тому що ведення бухгалтерського обліку потребує спеціальних знань, а його ведення некомпетентними людьми може бути причиною фінансового краху.

Крім ведення обліку штатними працівниками, також існує можливість залучення зовнішніх фахівців, тобто використовуються послуги спеціалістів з бухгалтерського обліку, централізованої бухгалтерії чи аудиторської фірми. Відмінністю форм організації бухгалтерського обліку з використанням послуг сторонніх осіб чи організацій виступає вид юридичної відповідальності за ведення бухгалтерського обліку.

На нашу думку, ведення бухгалтерського обліку сторонньою організацією значно підвищує ймовірність витоку інформації, значно ускладнюється контроль виконання облікових функцій. Окрім того, на деяких підприємствах умови господарювання вимагають постійної присутності працівника бухгалтерської служби.

2.3. Актуальні аспекти автоматизації обліку, як єдиної інформаційної системи для управління підприємством

Ускладнення і розширення компанії, збільшення кількості відділів і співробітників, кількості інформаційних процесів, які з ними працюють – всі ці фактори суттєво впливають на рівень адаптації керівників і спеціалістів бізнесу до нового середовища. Ці зміни безпосередньо впливають на кількість і систематизацію бізнес-процесів підприємства.

Отже, якщо до певного моменту часу, будучи невеликим, бізнес мав можливість керувати бізнес-процесами в ручному режимі, то з розширенням масштабів, як зберегти контроль над цими процесами, стає справжньою проблемою. При цьому одним із найефективніших шляхів вирішення цих проблем є автоматизація бізнес-процесів.

Автоматизація є дуже актуальним і важливим напрямком у сучасній галузі теорії та практики управління бізнес-процесами. При автоматизації бізнес-процесу людина не виключається повністю з ланцюжка створення доданої вартості, вона все ще присутня в більшості функціональних зон підприємства.

Натомість автоматизація передбачає раціональний розподіл навантаження між людиною та технікою, баланс якого залежить від конкретного підприємства та цілей автоматизації.

Щоб автоматизувати бізнес-процеси, до бізнесу висуваються певні вимоги, без яких це було б неефективно та складно реалізувати.

Однією з головних вимог є перетворення підприємства на процесну модель управління. Більшість вітчизняних підприємств зазвичай працюють на основі системно-функціонального підходу, який багато в чому є попередником процесного підходу.

Друга важлива вимога — відповідність існуючої моделі бізнес-процесів компанії технічним стандартам, які використовуються при її автоматизації. Період автоматизації бізнес-процесу є етапом, який дозволяє його реорганізацію. Метою реорганізації є пошук і усунення «вузького» місця підприємства,

виявлення нераціонального використання ресурсів і фінансового потенціалу, визначення можливості поточного розширення виробничої системи підприємства тощо.

Автоматизація обліку стала необхідною для ефективного управління підприємством в сучасному бізнес-середовищі. Ось кілька актуальних аспектів автоматизації обліку, як єдиної інформаційної системи для управління підприємством:

1. Інтеграція даних: Автоматизована система обліку дозволяє централізовано збирати, обробляти та аналізувати дані з різних джерел в реальному часі. Це дозволяє керівникам отримувати актуальну інформацію для прийняття стратегічних рішень.

2. Автоматизація бухгалтерського обліку: Системи автоматизації бухгалтерського обліку допомагають спрощувати фінансовий процес, включаючи облік витрат, операцій з грошима, оподаткування та складання фінансової звітності. Вони автоматично реєструють та обробляють транзакції, забезпечуючи точність та ефективність.

3. Управління запасами: Автоматизована система управління запасами дозволяє відстежувати рух товарів в реальному часі, контролювати рівень запасів та прогнозувати потреби в матеріалах. Це допомагає уникнути недостачі або перевищення запасів і забезпечує ефективну роботу ланцюжка постачання.

4. Автоматизація операційних процесів: Автоматизація обліку також може включати оптимізацію операційних процесів, таких як керування проектами, планування ресурсів, управління виробництвом та логістикою. Це допомагає збільшити продуктивність, знизити витрати та покращити якість продукції.

5. Забезпечення безпеки даних: З огляду на зростаючі загрози кібербезпеки, автоматизована система обліку повинна мати вбудовані заходи для захисту конфіденційної інформації підприємства. Це можуть бути шифрування даних, бекапи, контроль доступу та моніторинг активності користувачів.

6. Аналітика та звітність: Автоматизована система обліку забезпечує можливість аналізувати дані та генерувати звіти в режимі реального часу. Це

допомагає виявляти тренди, ідентифікувати проблеми та приймати обґрунтовані рішення на основі цих даних.

7. Спрощена комунікація та співпраця: Автоматизація обліку може забезпечити зручну платформу для комунікації та співпраці між різними відділами та командами в межах підприємства. Це сприяє зменшенню помилок, покращенню координації та підвищенню продуктивності.

Ці аспекти автоматизації обліку виконують критичну роль у забезпеченні ефективного управління підприємством, збільшенні продуктивності та підвищенні конкурентоспроможності.

Щоб отримати позитивні результати, потрібно не просто витратити гроші на нове обладнання, а й внести правильні зміни у свій робочий процес. Окрім реорганізації програмно-апаратного забезпечення, також тривають інституційні реформи. Багато в чому на їхні особистості впливають цілі компанії.

Керівництво має призначити відповідальну особу або робочу групу, яка займатиметься цим від його імені

Наступні завдання:

- аналіз та постановка спеціальних штабних місій;
- підготовка бюджету проекту;
- виконання встановлених заходів;
- складання посадових інструкцій для працівників;
- перенесення інформації до бази даних нової платформи;
- усунення недоліків, виявлених під час реалізації;
- навчання персоналу.

Це лише загальні обов'язки. Немає єдиного для всіх списку. В окремих випадках виникає необхідність у нестандартних діях, що сприяють досягненню наміченого результату. Таким чином, розібравшись в сутності поняття автоматизації, зазначимо наступні позитивні аспекти її введення:

- уникнення рутинної і одноманітної ручної праці;
- інформація обробляється і передається набагато швидше;

- в єдиному інформаційному просторі обслуговуються окремі підрозділи або все підприємство;

- запрограмовані звіти і документи складаються автоматично;

- зростає зручність оперування базами даних, а робота стає точнішою, повнішою і несуперечливою;

- підрозділи або вся організація зводяться до єдиного комплексу, який об'єднує регулярний стандартизований документообіг та інформаційно-нормативна база.

Однак, незважаючи на чисельні переваги, у даного підходу є певні недоліки:

- Виробнича система значно ускладниться і з'явиться маса нових елементів, з якими співробітники компанії можуть бути незнайомі, так що доведеться витратити час на їх навчання. Крім того, від устаткування буде потрібна велика надійність.

- Складнощі можуть з'явитися при перенесенні інформації в нову базу даних. Ця процедура вимагає підвищеної уваги, оскільки сама незначна помилка спотворює облік.

- Важлива постійна підтримка спеціалістів. У штаті повинен бути програміст, що володіє спеціальними знаннями.

Однак зауважимо, подані труднощі носять лише тимчасовий характер. Згодом недосконаlostі інформаційної та фінансової баз згладжуються, а працівники звикають до нового порядку роботи

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

3.1. Проблемні аспекти бухгалтерського обліку

Розвиток сучасних економічних відносин не можливо уявити без отримання достовірної інформації про діяльність будь-якого суб'єкта господарювання, що, як наслідок, зумовлює потребу в веденні бухгалтерського обліку на підприємстві. Це означає, що кожен господарюючий суб'єкт зобов'язаний вести бухгалтерський облік безперервно від створення до ліквідації, з метою реєстрації всіх фактів господарського життя.

За допомогою обліку користувачі інформації мають можливість отримати повну картину діяльності підприємства:

- встановити напрямки економічно-правових відносин установи;
- контролювати фактичну наявність і рух майна;
- проводити аналіз наслідків прийнятих рішень;
- отримати результати її діяльності.

Якщо створена недосконала система обліку на підприємстві, тоді користувачі отримають недостовірну і викривлену інформацію щодо господарських процесів і фінансового стану господарюючого суб'єкта. Це, як наслідок, може призвести, до втрати підприємством потенційних покупців, замовників, інвесторів, санкцій і штрафів податкових органів.

Саме тому система обліку повинна бути належним чином організована на підприємстві з урахуванням особливостей суб'єкта господарювання, сфери діяльності, нормативно-правового законодавства, конкретних економічних, правових та інших умов країни. Проте, теперішній стан бухгалтерського обліку не можна вважати досконалим, на сьогоднішній день існує ряд проблем, які потребують невідкладного вирішення (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Проблемні аспекти бухгалтерського обліку

До найважливіших недоліків бухгалтерського обліку можна віднести проблему його державного регулювання. Так на сьогоднішній день розширилися права підприємств і стала більш вільною їхня господарська діяльність, в той же час, регламентації обліку з боку держави звузилася.

У відповідності до законодавства, державне регулювання бухгалтерського обліку проводиться з метою створення єдиних правил ведення обліку, що є обов'язковими для всіх підприємств та його удосконалення.

На сьогоднішній день в Україні фігурують два інститути регулювання ведення бухгалтерського обліку – Міністерство фінансів і Державна служба статистики. Перший з них визначає методологію обліку, тобто розробляє нормативні документи, інструкції, загальні вимоги до фінансової звітності, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, План рахунків й Інструкцію про його застосування, тощо.

В свою чергу Державна служба статистики організовує планово-фінансову роботу в апараті Держстату України, на підприємствах, в установах і організаціях, які належать до сфери її управління, здійснює контроль за використанням фінансових та матеріальних ресурсів, забезпечує організацію і вдосконалення бухгалтерського обліку. Також Державна служба статистики бере участь в

розробці і затвердженні форм бухгалтерських документів й займається збиранням і обробкою фінансової звітності.[29]

Проте в роботі Мінфіну та Держстату питання, які стосуються регулювання бухгалтерського обліку не є першочерговим. З цього можна зробити висновок, що на сьогоднішній день не існує чітко визначеного суб'єкта державної влади, який би ніс відповідальність за становище обліку у країні.

Наступною проблемою сучасного бухгалтерського обліку, є питання щодо застосування міжнародних стандартів. На теперішній час немає відповіді на питання: згідно яких стандартів зобов'язані працювати підприємства – за національними чи міжнародними? У відповідності до норм законодавства кожне підприємство самостійно визначає доцільність застосування міжнародних стандартів.

Необхідно відмітити, що Міжнародні стандарти фінансової звітності за своєю структурою та змістом подібні з Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, проте, між ними існують розбіжності. Відмінною рисою є те, що звітність згідно міжнародних стандартів формується, не нормами законодавства, а виходячи з потреб фінансових реалій. Тоді як НП(С)БО вимагають повного дотримання своїх норм. Наступною розбіжністю є форма фінансової звітності. Так, міжнародні стандарти не визначають порядок статей у бланках звітності, а національні, не дають можливості відступати від встановленої форми фінансових звітів [17].

Відмінності між НП(С)БО і МСФЗ також стосуються використання Плану рахунків, що зумовлює розбіжності у веденні обліку та відображенні активів і зобов'язань господарюючого суб'єкта, зокрема: нарахування і розрахунок резервів, обліку інвестицій й інших фінансових інструментів, визнання нематеріальних активів, деталізації аналітичного обліку тощо. Також, МСФЗ включають більш детальні вимоги щодо розкриття інформації про облікову політику, про невикористані кредитні кошти, про виділення сум, що відносяться до часток участі в спільній діяльності тощо. Тоді як, національні стандарти такої деталізації не надають [8].

Отже, можна зробити висновок, що вітчизняний облік на пряму стикається із необхідністю переходу на МСФЗ. Науковці виділяють першочерговою причиною, до переходу на міжнародні стандарти, питання міжнародної уніфікації обліку.

Окрім того, до позитивних сторін застосування МСФЗ можна віднести те, що підприємства мають можливість отримувати необхідну інформацію для прийняття управлінських рішень шляхом порівняння своєї діяльності з діяльністю міжнародних конкурентів, можливість виходу на зарубіжні ринки [17].

Але разом з тим, проаналізувавши існуючий на теперішній час стан запровадження МСФЗ на підприємствах, а також праці науковців, можна узагальнити проблемні аспекти:

- недостатня мотивація керівництва підприємств; яка підсилюється додатковими витратами на оплату послуг консультантів, навчанням та пошуком нових співробітників, а також висока вартість зміни програмного забезпечення обліку і його обслуговування;

- нестача кваліфікованих фахівців, що вміють застосовувати МСФЗ;

- низький рівень організаційно-методичного забезпечення запровадження МСФЗ;

- розроблення нових нормативних актів і введення змін у існуючі з метою того, щоб вони повною мірою відповідали вимогам МСФЗ;

- відсутність інституційних органів, які б забезпечували впровадження МСФЗ і здійснювали контроль їх дотриманням;

- недостатнє державне фінансування програми реформування системи бухгалтерського обліку. МСФЗ. [9, с. 294-295]

Проте, незважаючи на проблемні аспекти, перехід обліку на МСФЗ є перспективним для країни. Зокрема, впровадження МСФЗ сприятиме розвитку міжнародних зв'язків і торгівлі, тому що полегшиться процес пошуку партнерів і інвесторів, та входження України в транснаціональне середовище, як повноцінного члена.

Ще однією проблемою обліку є непостійність законодавчої бази. Це пов'язано з тим, що Міністерством фінансів регулярно вносяться зміни в нормативно-правові акти, чи, взагалі, скасовує деякі з них і на їх місце видає нові; змінює статті форм звітності, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, План рахунків, а відповідно й Інструкцію до нього тощо. Це змушує бухгалтерів слідкувати за змінами в законодавстві, що викликає певні непорозуміння.

Окремо можна виділити питання суперечності між бухгалтерським та податковим обліком. Бухгалтерський облік основною метою визначає надання достовірної інформації про діяльність підприємства власникам, управлінському апарату та іншим користувачам. Податковий облік, виконує фіскальні та регуляторні функції, його метою є надання даних про здійснені господарські операції платника протягом звітного періоду з метою оподаткування. Тому можна зробити висновок, що існування двох паралельних систем обліку, які переслідують різні цілі, не може не призвести до виникнення відмінностей і розбіжностей між ними (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Відмінності між податковим і бухгалтерським обліком

Ознака	Бухгалтерський облік	Податковий облік
Мета	Надання користувачам правдивої і неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства	Визначення суми податків і контроль їх сплати
Суб'єкт регламентації	Міністерство фінансів України	Державна податкова служба України
Користувачі	Зовнішні і внутрішні	Посадові особи підприємства і органи Державної податкової служби України
Форми звітності	П'ять форм звітності: 1. Баланс (Звіт про фінансовий стан); 2. Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід); 3. Звіт про рух грошових коштів (за прямим та непрямим методом); 4. Звіт про власний капітал; 5. Примітки до річної фінансової звітності	Податкова декларація з податку на прибуток підприємства (інша податкова звітність)
Об'єкти амортизації	Виробничі, невиробничі і безоплатно отримані	Виробничі
Період нарахування амортизації	Щомісячно	Поквартально

Проте, не зважаючи на це, бухгалтерський і податковий облік тісно пов'язані. Так як податковий облік ґрунтується на даних бухгалтерського, обидва вони реєструють однакову інформацію про господарську діяльність, застосовують одні й ті ж первинні документи та ведуться одними й тими ж бухгалтерами.

Окрім того, податковий і бухгалтерський обліки мають кілька спільних принципів. До них належать: принцип безперервності, відображення всіх без виключення господарських фактів, принцип єдиного грошового вимірника тощо.[21, с. 16-18]

Отже, проблемним аспектом організації бухгалтерського обліку є розрив між нормативним забезпеченням, теоретичними дослідженнями і організацією бухгалтерського обліку на практиці. Проявляється він у тому, що на тлі досить значної кількості нормативно-правових актів, які регулюють бухгалтерський облік, значної маси наукових робіт, які досліджують різноманітні питання організації бухгалтерського обліку підприємства, існує величезна кількість практичних рекомендацій різних авторів, спрямованих допомогти підприємствам краще організувати обліковий процес і оптимізувати організацію бухгалтерського обліку в цілому. Ця критична маса нормативних документів, наукових і практичних розробок свідчить про високу актуальність питань впорядкування та удосконалення національної системи бухгалтерського обліку в Україні.[23, с. 32]

3.2. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку в умовах глобалізації

Розвиток глобалізації в світі утворює економічні передумови для розробки та впровадження єдиних вимог до ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності. Історично сформовані національні моделі бухгалтерського обліку та звітності не завжди мають можливість відображення глобальних господарських явищ та процесів і не формують умови для взаємного обміну економічною інформацією.

У світовій обліковій системі виникла проблема гармонізації і стандартизації облікової практики, для її вирішення якої був створений Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (1973), який у 2001 році було перейменовано Раду із міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО).

РМСБО у своїй діяльності ставить такі цілі: розробка в інтересах громадськості єдиної системи високоякісних, зрозумілих та глобальних стандартів, які мають обов'язкову силу, та у відповідності до яких в фінансовий звітності має розкриватися якісна, прозора та порівнянна інформація з метою, щоб учасники фондових ринків та інші користувачі могли приймати обґрунтовані економічні рішення; поширення та забезпечення суворого дотримання цих стандартів; забезпечення максимального наближення національних стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів виходячи з найбільш оптимального вирішення питань бухгалтерського обліку і звітності.

Реально оцінити розповсюдженість міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) у світі досить складно, адже доступна інформація є досить суперечливою, а деяка взагалі відсутня. Багато країн, які використовують власні національні стандарти бухгалтерського обліку (НСБО), заявляють, що їхні НСБО «базуються на», «схожі з» або навіть «приведені у відповідність до» МСФЗ. На думку представників Deloitte Touche Tohmatsu у деяких випадках зміна формулювань здається незначною, але в інших випадках зміни роблять формулювання абсолютно іншим. Крім цього, існують суттєві відмінності у термінології, обсязі та класифікації прийнятих стандартів, термінах їх прийняття, тощо.

Ще однією проблемою з оцінкою розповсюдженості МСФЗ є різноманітність порядку переходу на МСФЗ. В кожній країні це питання вирішується по-своєму і різні норми встановлюються для лістингових та нелістингових компаній, які складають або ж не складають консолідовану звітність, а також стосовно організацій різного розміру та різних галузей.

Проведене дослідження підтверджує, що процеси глобалізації суттєво впливають на поширення міжнародних стандартів фінансової звітності. Сьогодні

можна говорити про те, що у світі сформувалася глобальна система бухгалтерського обліку на основі МСФЗ. Саме МСФЗ дозволяють покращити розвиток ринків капіталу, забезпечити фінансову прозорість, порівнянність інформації, її зрозумілість. Прийняття МСФЗ за основу національної системи обліку є важливим кроком для будь-якої країни, незалежно від рівня її економічного розвитку. Створення єдиної системи фінансової звітності на основі впровадження МСФЗ в умовах глобалізації економічних відносин вимагає гармонізації, уніфікації та стандартизації національних систем бухгалтерського обліку.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – це цілісна, постійно вдосконалювана система обліку та фінансової звітності, що узагальнює облікові принципи і правила складання фінансових звітів. Ці стандарти виникли в результаті посилення процесів економічної інтеграції країн і спрямовані на зближення методології обліку та звітності в різних країнах світу. Міжнародні стандарти ґрунтуються на узагальненні досягнень теорії та практики обліку країн з розвинутою ринковою економікою і стосуються питань, які мають принципове значення для розуміння методики обліку та логіки отримання інформації щодо окремих об'єктів. Сукупність стандартів приводить процес господарювання до певної моделі, яка виражається у системі обліку через його гармонізацію. Мета стандартів – однозначне тлумачення концепції, принципів, правил алгоритмів обліку в різних країнах світу. Вони не визначають порядок ведення обліку, а лише описують загальноприйняті принципи обліку та подання інформації у фінансових звітах.

Розвиток ринкових відносин в Україні, інтеграція її економіки в світове економічне співтовариство обумовлюють формування системи бухгалтерського обліку відповідно до загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів та стандартів.

Аналіз прийнятих законодавчих актів та нормативних документів свідчить про те, що трансформація бухгалтерського обліку в Україні відповідно до міжнародних стандартів здійснюється на основі британо-американської моделі

обліку, однак діюча система бухгалтерського обліку в Україні дуже близька до континентальної моделі обліку.

Зокрема, це застосування деяких загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку (суцільне документування господарських операцій; подвійний запис господарських операцій; грошова оцінка; узагальнення інформації на рахунках; інвентаризація майна і зобов'язань; систематичне складання фінансової звітності тощо); державне регулювання обліку; облікова політика спрямована на задоволення потреб державних органів; тісний зв'язок бухгалтерського обліку з системою оподаткування; контроль за веденням бухгалтерського обліку здійснюється податковими органами; уніфікація форм звітності; централізований План рахунків тощо.

Крім цього, враховуючи політичну та економічну зацікавленість нашої країни до ЄС, а також те, що в основі континентальної моделі лежать загальноприйняті у міжнародній практиці принципи обліку і Директиви ЄС, які визначають основні правила ведення обліку в цих країнах, і разом з тим залишають за ними право вносити зміни в національну систему обліку з врахуванням особливостей розвитку країни, то в такому випадку при трансформації бухгалтерського обліку в Україні необхідно взяти за основу континентальну модель обліку.

Разом з тим, механічне перенесення основних положень континентальної моделі обліку в нашої країні не вирішить цієї проблеми. Для сучасного етапу розвитку економіки України, більш прийнятим буде еволюційний шлях реформування бухгалтерського обліку на основі континентальної моделі з врахуванням позитивних сторін вітчизняної системи обліку.

Досвід зарубіжних країн свідчить про те, що трансформація бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів є однією з передумов реформування економіки будь-якої країни.

Для України проблема трансформації бухгалтерського обліку має важливе економічне і політичне значення, оскільки дає можливість:

- привести систему бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до ринкових перетворень в економіці України;
- зробити зрозумілою фінансово-господарську діяльність вітчизняних підприємств;
- надати всім заінтересованим користувачам повну та достовірну інформацію щодо реального фінансового стану підприємства;
- підняти довіру іноземних партнерів до фінансової інформації вітчизняних підприємств, а це в свою чергу дозволить залучити в економіку України необхідні кошти для її розвитку;
- створити умови для залучення вітчизняних підприємств до міжнародних ринків капіталу, завдяки зрозумілості фінансової звітності для зарубіжних користувачів інформації;
- збільшити приток іноземних інвестицій в Україну через максимально адаптоване і прозоре для інвесторів інформаційне середовище;
- забезпечити інтеграцію в Європейський та міжнародний фондові ринки, встановити відкритість та прозорість ринку цінних паперів України, закласти основи для здорової конкуренції на цьому ринку, а також захистити права його учасників;
- оздоровити економіку нашої країни і внаслідок чого Україна може посісти гідне місце серед провідних держав світу.

Однією з особливостей впливу глобалізаційних процесів є широке використання новітніх конкурентоспроможних інформаційно-комунікаційних технологій в усіх сферах суспільного життя, зокрема в економіці України. Існуюча система бухгалтерського обліку консервативна і не досконала, не враховує сучасних умов функціонування господарюючих (економічних) суб'єктів, не використовує останніх досягнень в сфері інформаційно-комунікаційних технологій і загальнодержавних інформаційно-аналітичних систем різного рівня та призначення. Відсутність належного теоретичного обґрунтування бухгалтерського обліку як науки, зумовлює гальмування розвитку облікової

системи в умовах впливу глобалізаційних процесів в Україні. Розвиток бізнесу його транснаціоналізація внаслідок глобалізації, формування якісно нового економічного середовища, розмивання національних бар'єрів у веденні господарської діяльності, підвищення гнучкості та інтегрованості бізнес-процесів зумовлюють потребу у трансформації системи інформаційного забезпечення управління підприємствами на мікрорівні та прийняття макроекономічних рішень. Система бухгалтерського обліку є єдиним з важливих елементів ринкової інфраструктури, що пов'язує в єдине інформаційне середовище дані за кожним суб'єктом господарювання, видами економічної діяльності, економікою в цілому. В країнах з розвинутою ринковою економікою прослідковується концепція до сприйняття бухгалтерської системи як важливого елементу національної безпеки та дієвого фактору економічної експансії.

Теоретичне обґрунтування перспектив розвитку економіки, визначення стратегічних цілей національної економічної політики неможливо здійснити без поглибленого дослідження та оцінки стану бухгалтерського, його теоретико-методологічних основ, адже облік виступає головним інструментом виміру та управління економікою на всіх рівнях. В умовах глобалізації та становлення інформаційного суспільства відбувається трансформація теорії та практики бухгалтерського обліку. З розвитком глобалізаційних процесів та інформаційно-комунікаційних технологій розвиваються нові погляди на бухгалтерський облік. За своєю суттю бухгалтерський облік має бути засобом ефективного інформаційного забезпечення всіх зацікавлених користувачів. Однак в Україні на державному рівні бухгалтерський облік розглядається насамперед як інструмент державного регулювання, а не як інструмент ефективного інформаційного забезпечення бізнесу і суспільства.

Реформування бухгалтерського обліку в Україні здійснюється без належного теоретичного обґрунтування. Через таке ставлення до бухгалтерського обліку на державному рівні можуть бути пояснені труднощі в його реформуванні і розвитку, які простежуються на даному етапі. Відповідно, виникає потреба оновлення складових системи бухгалтерського обліку, що має відбуватися з

урахуванням дії закону адекватності системи обліку рівню розвитку національної економіки та продуктивних сил суспільства, а також притаманних його економічних відносин та сформованому культурно-ментальному середовищу. Така ситуація зумовлює необхідність перегляду теоретико-методологічних основ та організаційно-методичного забезпечення перспектив розвитку бухгалтерського обліку в глобальному інформаційному суспільстві є справою актуальною і невідкладною.

Отже, в Україні закладено нормативно-правову базу для подальшого реформування бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств на підставі МСФЗ. Аналіз прийнятих законодавчих актів та нормативних документів свідчить про те, що покладені в їх основу МСФЗ і вітчизняні наукові розробки з питань розвитку бухгалтерського обліку в нашій країні мають в більшій мірі регуляторний характер та направлені здебільшого на організацію практичної сторони ведення бухгалтерського обліку. В тих документах відсутнє теоретико-методологічне, теоретичне підґрунтя вирішення принципових положень, що мають бути покладені в основу раціональної побудови системи бухгалтерського обліку в Україні. Таким чином, реформування бухгалтерського обліку в Україні здійснюється без належного теоретичного обґрунтування.

Розвиток і поглиблення глобалізаційних та інтеграційних процесів, які характеризують сучасну міжнародну економіку, сприяють формуванню принципово нових вимог до глобального інформатизації суспільства. Сучасний період розвитку економіки України пов'язаний з пошуком стійкого руху до глобального інформаційного суспільства. Тому одним із головних пріоритетів розвитку вітчизняного суспільства є його інформатизація як на рівні держави, так і на локальному рівні підприємств. Інформація в системі управління відіграє важливу роль. Існуюча на сьогодні система бухгалтерського обліку в умовах формування глобального інформаційного суспільства не забезпечує надання користувачам необхідної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень. Про це свідчить як критика існуючої системи бухгалтерського обліку внутрішніх та зовнішніх користувачів облікової інформації, так і критика з боку

представників бухгалтерського наукового співтовариства. В умовах глобалізації економіки та становлення інформаційного суспільства відбувається трансформація теорії та практики бухгалтерського обліку. З розвитком інформаційних технологій розвиваються нові погляди на бухгалтерський облік. Така ситуація зумовлює необхідність перегляду теоретико-методологічних основ бухгалтерського обліку для забезпечення його адекватності потребам користувачів бухгалтерської інформації на основі врахування змін, що відбуваються в економічній системі. Національна економіка України перейшла в стан, який теорією бухгалтерського обліку не досліджувався. Виникли завдання, вирішення яких вимагає створення Концепції розвитку бухгалтерського обліку в Україні, як ідеології та державного документа на основі нової парадигми, формування якої зумовлено змінами в суспільстві.

Необхідно зазначити, що реформування системи бухгалтерського обліку, яке відбувається з урахуванням МСФЗ, позитивно вплинуло на розширення інформаційних можливостей бухгалтерського обліку.

Однак, необхідно відзначити те, що цілий ряд теоретико-методологічних та організаційно-методичних питань удосконалення бухгалтерського обліку в глобальному інформаційному суспільстві залишаються невирішеними і дискусійними, зокрема, серед вітчизняних економістів немає консенсусу щодо:

- теоретико-прогностичних аспектів розвитку бухгалтерського обліку в умовах становлення глобального інформаційного суспільства;
- впливу на теорію і практику бухгалтерського обліку сучасних економічних теорій та інформаційно-комунікаційних технологій;
- уточнення принципів та методів бухгалтерського обліку в глобальному інформаційному суспільстві;
- інституціонального забезпечення розвитку бухгалтерського обліку на міжнародному, регіональному та національному рівнях;
- плюралізму та неврегульованості облікової методології;

- удосконалення методологічного інструментарію бухгалтерського обліку як науки;
- тестування елементів бухгалтерської методології на основі врахування економічної сутності об'єктів глобального інформаційного суспільства;
- розробки організаційно - методичних аспектів бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань, витрат, доходів та фінансових результатів глобального інформаційного суспільства.

Суспільно-еволюційні зміни, економіко-реформаторські перетворення, відсутність концепції подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні, криза сучасної облікової теорії спричинили проблему невідповідності теоретико-методологічного забезпечення розвитку бухгалтерського обліку суспільно-економічним реаліям. Національна економіка України перейшла в стан формування глобального інформаційного суспільства, який теорією бухгалтерського обліку не досліджувався. Виникли завдання, вирішення яких вимагає створення Концепції розвитку бухгалтерського обліку в Україні в умовах становлення глобального інформаційного суспільства як ідеології та державного документа на основі новітньої парадигми, формування якої зумовлено змінами в суспільстві.

3.3. Професійний розвиток бухгалтера як складова успішної кар'єри в сучасному світі

Професійний розвиток бухгалтера в сучасному світі є невід'ємною складовою успішної кар'єри в цій галузі. Завдяки швидкому розвитку бізнесу, змінам у законодавстві та впровадженню нових технологій, бухгалтерам потрібно постійно підтримувати свої навички та знання, щоб бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Професійний розвиток бухгалтера включає постійне навчання, отримання сертифікацій та участь у професійних організаціях. Навчання може включати

спеціалізовані курси, семінари, вебінари та програми підвищення кваліфікації. Отримання сертифікацій, таких як АССА, СРА, СМА, демонструє професійну компетентність та підвищує привабливість бухгалтера для роботодавців.

Участь у професійних організаціях, Асоціації бухгалтерів чи Федерації бухгалтерів, дозволяє бухгалтерам спілкуватися з колегами, отримувати оновлення в області бухгалтерії та бути в курсі останніх тенденцій. Також це надає можливість будувати професійні контакти та розширювати мережу співробітників і експертів.

Професійний розвиток бухгалтера допомагає розширити знання в області фінансів, податків, обліку та звітності, а також розвивати навички управління, комунікації та аналітики. Це дозволяє бухгалтерам виконувати свої обов'язки більш ефективно, а також просуватися в кар'єрному рості і отримувати нові можливості.

Загалом, професійний розвиток бухгалтера є необхідною умовою для досягнення успіху в цій професії. Постійне навчання, сертифікації та участь у професійних організаціях допоможуть бухгалтерам покращити свої навички, розширити знання та забезпечити стабільну та перспективну кар'єру в сучасному світі.

Професійний розвиток бухгалтера в сучасному світі є ключовим фактором успішної кар'єри. Оскільки бухгалтерська професія постійно еволюціонує і стикається зі змінами у бізнес-середовищі, постійне навчання та розвиток важливі для досягнення високих професійних результатів. Ось деякі складові успішного професійного розвитку бухгалтера:

1. Отримання відповідної освіти: Початок успішної кар'єри в бухгалтерській сфері зазвичай передбачає отримання відповідної освіти, такої як бакалавр або магістратура в обласній бухгалтерії, фінансах або економіці. Це надає теоретичні знання та базові навички, необхідні для розуміння бухгалтерських принципів та процедур.

2. Отримання професійних сертифікатів: Професійні сертифікати, такі як СРА (Сертифікований публічний бухгалтер), АССА (Асоціація чартерованих

сертифікованих бухгалтерів) або СМА (Сертифікований менеджер з обліку), є цінними активами для бухгалтера. Вони свідчать про високий рівень професійних знань та навичок і додають авторитету до кар'єрного профілю.

3. Неперервне навчання: Бухгалтерам потрібно постійно оновлювати свої знання та вміння, оскільки бухгалтерські стандарти, податкові закони та бізнес-практики змінюються. Участь в професійних семінарах, курсах або вебінарах дозволяє бухгалтерам вивчати нові тренди, набувати нові навички та оновлювати свої знання в області бухгалтерського обліку.

4. Розвиток м'яких навичок: Поміж технічними навичками, успішний бухгалтер повинен розвивати його м'які навички, такі як комунікація, лідерство, аналітичність та проблемне мислення. Ці навички допомагають взаємодіяти з колегами, клієнтами та керівництвом, а також займатися стратегічним аналізом та прийняттям рішень.

5. Практичний досвід: Розвиток кар'єри бухгалтера також потребує набуття практичного досвіду. Стажування, робота в різних бухгалтерських підрозділах та виконання різноманітних проектів дозволяють розширювати знання та розвивати навички.

Професійний розвиток бухгалтера є постійним процесом, і успішні кар'єрні професіонали в цій сфері постійно працюють над вдосконаленням своїх знань і навичок.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати випускної кваліфікаційної роботи щодо бухгалтерського обліку як професійної діяльності можна зробити наступні висновки і пропозиції:

1. Вивчивши сутність бухгалтерського обліку нами визначено, що на сьогоднішній день, бухгалтерський облік – це система безперервного, суцільного та взаємопов’язаного спостереження за створення суспільного продукту та пов’язаними з ним процесами обміну, розподілу і перерозподілу, за наявністю та рухом майна підприємства, його майновими відносинами. Бухгалтерський облік застосовується всіма сферами підприємницької діяльності – виробничою, комерційною, банківською, страховою, всіма галузями та підгалузями господарювання – промисловістю, сільським господарством, будівництвом та іншими. Для кожної сфери діяльності, кожної галузі господарювання бухгалтерському обліку притаманні специфічні особливості. Однак, вихідні положення бухгалтерського обліку є єдиними та спільними для всіх видів діяльності та галузей господарювання. Методологічною основою бухгалтерського обліку виступає діалектичний метод пізнання природи, суспільства і людського мислення, що визначає усі явища природи та суспільства в взаємозв’язку і взаємозалежності, в безперервному русі і змінах. У загальному облік – це процес, який формується з операцій спостереження, сприйняття, вимірювання і фіксації фактів, процесів, подій природи чи суспільного життя. Для безпосереднього спостереження, вимірювання та відображення процесів суспільного виробництва облік використовує натуральні, трудові і грошові вимірники. Постійне ускладнення господарського життя призвело до розподілу господарського обліку на: оперативно-технічний, статистичний, бухгалтерський, кожен з яких сформував свої завдання, об’єкти, способи отримання та обробки інформації.

2. Описавши роль бухгалтерського обліку у веденні бізнесу, нами доведено, що невід’ємним елементом господарської діяльності протягом тривалого історичного розвитку виступає бухгалтерський облік, за допомогою якого

формується інформація для управління нею. Інформація, яка надана бухгалтерським обліком виступає засобом при спілкуванні суб'єктів господарювання на різних етапах розвитку. Це визначено тим, що бухгалтерський облік є не тільки засобом реєстрації фактів господарських операцій, а також виступає підґрунтям прийняття управлінських рішень. Для прийняття ефективних управлінських рішень, які стосуються діяльності суб'єкта господарювання важливе значення належить показникам, що характеризують господарську діяльність. Саме це забезпечує бухгалтерський облік, шляхом перетворення даних про факти господарської діяльності, що фіксуються в документах, на продукт для прийняття управлінських рішень – інформацію. У відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності здійснюється з метою надання повної, правдивої і неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності і рух грошових коштів користувачам для приймання управлінських рішень. На сучасному етапі перед бухгалтерським обліком стоїть виконання триєдиного завдання: забезпечення збереження майна власника, формування інформації для управління про діяльність підприємства, його майновий стан, визначення фінансових результатів його діяльності. Похідними до завдань бухгалтерського обліку є його функції: інформаційна, контрольна, аналітична. Користувачами бухгалтерської інформації є фізичні і юридичні особи, які зацікавлені у інформації про фінансовий стан та результати діяльності суб'єкта господарювання. Суб'єктами організації бухгалтерського обліку виступають власник чи уповноважений ним орган, що здійснює управління підприємством у відповідності з установчими чи іншими розпорядчими документами, та головний бухгалтер підприємства. Предмет бухгалтерського обліку визначається діяльністю підприємства, що пов'язано з тим, що облік відображає господарську діяльність окремого підприємства. Явища і процеси, що пов'язані з діяльністю підприємства, виражені у грошовому вимірнику та зафіксовані в первинних документах є об'єктами бухгалтерського обліку. методом бухгалтерського обліку виступає сукупність способів та прийомів, що

забезпечують суцільне, безперервне і взаємопов'язане відображення і економіко-правове узагальнення у грошовому вимірнику об'єктів бухгалтерського обліку для забезпечення збереженості майна, надання інформації управлінню, розрахунку фінансових результатів та контролю за показниками діяльності суб'єкта господарювання. До них належать: документування і інвентаризація; оцінка і калькулювання; рахунки і подвійний запис; баланс та звітність.

3. Дослідивши законодавче регулювання професійної діяльності у сфері бухгалтерського обліку за національними та міжнародними стандартами, нами встановлено, що найсуттєвіший вплив на бухгалтерський облік має нормативне регулювання, яке в Україні представлено п'ятьма рівнями, кожен з яких містить певні нормативно-правові документи. Основні правові положення щодо регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності визначаються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – це нормативно-правовий документ, що визначає принципи і методи ведення бухгалтерського обліку, які не суперечать міжнародним стандартам. Важливим інструментом, що регламентує бухгалтерський облік виступає План рахунків – систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку, що необхідний для реєстрації діяльності господарюючого суб'єкта. Інструкція із застосування Плану рахунків дає коротку характеристику та визначає призначення синтетичних рахунків та субрахунків, типову кореспонденцію рахунків. Також, Україна виконує міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та звітності, зокрема Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), які розробляються та приймаються Міжнародним фондом фінансової звітності (МФФЗ).

4. Охарактеризувавши професійні вимоги до бухгалтера та основні завдання що ставляться перед ним, нами визначено що незважаючи на наявність спеціалізації у бухгалтерській професії, можна згрупувати обсяг знань, які є обов'язковими для бухгалтера. Зокрема, він повинен вміти: організовувати документооборот; користуватися машинними носіями економічної інформації;

самостійно або в групі спеціалістів розробляти інструктивні положення з обліку основних засобів, матеріалів, заробітної плати тощо; розробляти проекти удосконалення бухгалтерського обліку та контролю за окремими ділянками роботи; формувати облікові регістри; проводити аналіз фінансово-господарської діяльності та ревізію. Висококваліфіковані бухгалтери повинні знати: нормативні документи з бухгалтерського обліку, планування, бухгалтерську документацію; методику та техніку бухгалтерського обліку; бухгалтерську звітність; методику та способи аналізу кількісних і якісних показників діяльності підприємства; економіку та організацію виробництва й праці; основи трудового, господарського та фінансового законодавства; правила експлуатації обчислювальної техніки. Існує ряд етичних вимог до бухгалтера: професійна компетентність, порядність, об'єктивність, конфіденційність, професійна поведінка та технічні стандарти.

5. Дослідивши організацію бухгалтерського обліку на підприємстві, нами визначено, що у відповідності до діючого законодавства бухгалтерський облік на підприємстві повинен вестися з початку його функціонування до припинення діяльності. Організація бухгалтерського обліку повинна формуватися на основі принципів, які задекларовані Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»: автономності, безперервності та послідовності. Щодо обрання форми організації бухгалтерського обліку на підприємстві то Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» їх передбачено чотири: введення у штат підприємства посади бухгалтера чи створення бухгалтерської служби, ведення бухгалтерського обліку здійснюється безпосередньо власником чи керівником, ведення обліку спеціалістом з бухгалтерського обліку, зареєстрованого як підприємець, залучення зовнішніх фахівців.

6. Визначивши актуальні аспекти автоматизації обліку, як єдиної інформаційної системи для управління підприємством, нами визначено, що автоматизація обліку стала необхідною для ефективного управління підприємством в сучасному бізнес-середовищі. Серед актуальних аспектів автоматизації обліку, як єдиної інформаційної системи для управління

підприємством можна виділити: інтеграція даних, автоматизація бухгалтерського обліку, управління запасами, автоматизація операційних процесів, забезпечення безпеки даних, аналітика та звітність, спрощена комунікація та співпраця.

7. Описавши проблемні аспекти бухгалтерського обліку, нами визначено, що теперішній стан бухгалтерського обліку не можна вважати досконалим, на сьогоднішній день існує ряд проблем, які потребують невідкладного вирішення. До найважливіших недоліків бухгалтерського обліку можна віднести проблему його державного регулювання. Наступною проблемою сучасного бухгалтерського обліку, є питання щодо застосування міжнародних стандартів. На теперішній час немає відповіді на питання: згідно яких стандартів зобов'язані працювати підприємства – за національними чи міжнародними? У відповідності до норм законодавства кожне підприємство самостійно визначає доцільність застосування міжнародних стандартів. Зокрема, впровадження МСФЗ сприятиме розвитку міжнародних зв'язків і торгівлі, тому що полегшиться процес пошуку партнерів і інвесторів, та входження України в транснаціональне середовище, як повноцінного члена. Ще однією проблемою обліку є непостійність законодавчої бази. Це пов'язано з тим, що Міністерством фінансів регулярно вносяться зміни в нормативно-правові акти, чи, взагалі, скасовує деякі з них і на їх місце видає нові; змінює статті форм звітності, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, План рахунків, а відповідно й Інструкцію до нього тощо. Окремо можна виділити питання суперечності між бухгалтерським та податковим обліком. Бухгалтерський облік основною метою визначає надання достовірної інформації про діяльність підприємства власникам, управлінському апарату та іншим користувачам. Податковий облік, виконує фіскальні та регуляторні функції, його метою є надання даних про здійснені господарські операції платника протягом звітного періоду з метою оподаткування. Тому можна зробити висновок, що існування двох паралельних систем обліку, які переслідують різні цілі, не може не призвести до виникнення відмінностей і розбіжностей між ними.

8. Дослідивши перспективи розвитку бухгалтерського обліку в умовах глобалізації, нами встановлено, що розвиток глобалізації в світі утворює економічні передумови для розробки та впровадження єдиних вимог до ведення бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності. Проведене дослідження підтверджує, що процеси глобалізації суттєво впливають на поширення міжнародних стандартів фінансової звітності. Розвиток ринкових відносин в Україні, інтеграція її економіки в світове економічне співтовариство обумовлюють формування системи бухгалтерського обліку відповідно до загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів та стандартів. В Україні закладено нормативно-правову базу для подальшого реформування бухгалтерського обліку вітчизняних підприємств на підставі МСФЗ. Аналіз прийнятих законодавчих актів та нормативних документів свідчить про те, що покладені в їх основу МСФЗ і вітчизняні наукові розробки з питань розвитку бухгалтерського обліку в нашій країні мають в більшій мірі регуляторний характер та направлені здебільшого на організацію практичної сторони ведення бухгалтерського обліку.

9. Описавши професійний розвиток бухгалтера як складова успішної кар'єри в сучасному світі, нами охарактеризовано професійний розвиток бухгалтера, що включає постійне навчання, отримання сертифікацій та участь у професійних організаціях. Професійний розвиток бухгалтера є постійним процесом, і успішні кар'єрні професіонали в цій сфері постійно працюють над вдосконаленням своїх знань і навичок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута», 2016. – 832 с.
2. Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л. Організація бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За редакцією Ф.Ф. Бутинця. – 4-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2005. – 528 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вузів / Вид. 2-е, доп. і перероб. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 640 с.
4. Бухгалтерський облік в Україні. Навчальний посібник. Нормативно-практичні матеріали. За ред. Р.Л. Хом'яка. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» «Інтелект-Захід», 2001. – 728 с.
5. Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика: Навчально-практичний посібник / [Н.І. Верхоглядова, В.П. Шило, С.Б. Ільїна та ін.] — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 536 с.
6. Вишнеvsька О.В. Проблемні аспекти формування облікової політики підприємств — URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/415/198.pdf?sequence=1>
7. Власюк Г.В. Проблеми організації бухгалтерського обліку та шляхи її вирішення / Г.В. Власюк // Держава та регіони. Серія: Економіка і підприємництво. – 2019. – №6. – С. 40-44.
8. Впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності: краща світова практика, українські реалії та досвід країн СНД. – URL: <http://www.nabu.com.ua/Analitics/MSFO.pdf>
9. Гарасим П.М., Новак У.П. Проблемні аспекти запровадження МСФЗ на вітчизняних підприємствах. *Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки*: матеріали І міжнар. наук.-прак. інтернет-конф. С. 293-295.

10. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. Практичний посібник. – К.: Лібра, 2001. – 840 с.
11. Голов С.Ф., Костюченко В.М., Кравченко І.Ю., Ямборко Г.А. Фінансовий облік: Підручник. – К.: Лібра, 2005. – 976 с.
12. Голубка Я.В. Проблеми реформування системи бухгалтерського обліку в Україні – URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7278/1/Проблеми%20реформування%20системи%20бухгалтерського%20обліку%20в%20Україні.pdf>
13. Гордієнко Л. Елементи облікової політики підприємства / Л. Гордієнко // Головбух. – 2017. - №5 (556). – С. 22-23.
14. Господарський кодекс України №436-IV від 16.01.2003 / Верховна Рада України за станом на 08.12.2016 – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
15. Електронна бухгалтерія: підруч. для здобувачів вищої освіти / В. Я. Плаксієнко, І. М. Назаренко, К. С. Жадько, С.А. Гаркуша; за ред. Плаксієнка. Київ: Центр навч. літ., 2021. 334 с.
16. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій / Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 №291. – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
17. Колісник В. Ю. Проблеми і перспективи складання фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів обліку та звітності / В. Ю. Колісник – URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2766/1.pdf>
18. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
19. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні. Основи та практика: навч. посіб. / В.С. Лень, В.В. Гливенко – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 752 с.
20. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник. – К.: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2005. – 528 с.

21. Лоя М.І. Проблемні аспекти розвитку бухгалтерського обліку в сучасних умовах нестабільності економічного середовища. *Молодий вчений*. 2015. №3 (18). С. 16-19.

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. №73. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

23. Олійник Я.В. Організація бухгалтерського обліку в умовах міжнародної інтеграції: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.09. Київ, 2016. 528 с.

24. Орлова О. Правове регулювання організації бухгалтерського обліку суб'єктів господарювання // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка Юридичні науки. №94 – 2012. – С. 122-125.

25. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 №1591 – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>.

26. Плиса В.Й. Бухгалтерський облік: навч. Посібник / В.Й. Плиса, З.П. Плиса. – К.: Каравелла, 2011. – 520 с.

27. Податковий кодекс України №2755-VI від 02.12.2010 / Верховна Рада України за станом на 20.11.2016 / URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

28. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року №996-XIV URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

29. Про Державну службу статистики України: Указ Президента України, Положення від 6 квітня 2011 року № 396/2011 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396/2011#Text>

30. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах глобалізації та інформатизації суспільства: монографія / О.В. Пальчук, В.М. Савченко, І.В. Рузмаїкіна та ін; за ред. Г.М. Давидова. – Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем» , 2017. -248 с.

31. Савчук Л.І. Проблемні аспекти формування обліково-аналітичної інформації в сучасних умовах // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 7 (25). Ч. 3. – 2010. – С. 100-107.

32. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / [І.Б.Садовська, Т.В.Божидаркін, К.Є.Нагірська]. – К.: Центр учбової літератури, 2013.- 688с.

33. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: Навч. посібник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 578 с.

34. Стельмашук А.М. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / А.М. Стельмашук, П.С. Смоленюк. – К.: ЦУЛ, 2007. – 528 с.

35. Чебанова Н.В. Фінансовий облік: підр. / Н.В. Чебанова, Т.І. Єфіменко - К.: Видавн. Центр «Академія», 2007. – 526 с.

36. Шумляєв Б.О. Бухгалтерський облік. / Б.О. Шумляєв, І.В. Татаренко, – Д.: 2008. – 342 с.

37. Яремко І.Й. Теорія бухгалтерського обліку: Навчальний посібник. – Львів: «Новий Світ-2000», 2005. – 240 с.